

Zůstaňte v rytmu

Luxman M-600A koncový zesilovač

Je to neuvěřitelné, ale Luxman je tu s námi už skoro jedno století, přesněji 80 let. A zdá se, že se mu daří čím dál tím lépe - v posledních pár letech se posunuje v kvalitativním žebříčku stále výše a stále rychleji. Kromě výborných integrovaných zesilovačů najdete v jeho katalogu i zajímavé dělené přístroje, z nichž ten první, M-600A, spárovaný s řídicím zesilovačem C-600f, je předmětem této recenze.

Protože jsem měl na prozkoumání M-600A jen pár hodin a navíc v ne důvěrně známém prostředí, nebylo by fér vynášet nějaké absolutní soudy, tak se omezím na to, co jsem slyšel. V tak omezeném čase prostě není možné podchytit a odfiltrovat všechny neznámé proměnné, akustikou prostoru počínaje a kvalitou sítě konče. Než člověk vůbec začne poslouchat, je potřeba se dostat do obrazu.

Jak se zkalibrovat...

Je to jako když se probudíte potmě v neznámém domě. Nezbyvá, než šmátrat po zdi a snažit se najít vypínač, který by vrhl do celé situace trochu světla. Prakticky jediné, co se v takové chvíli dá dělat, je hledat 'vypínač', tedy nějaký zachytný bod, referenci, od které se odpichnete. Pakliže taková reference chybí, zůstává celý poslech v osobní rovině líbí-nelíbí. To říkám zcela otevřeně, prostě to tak je.

Reference se však naštěstí sama nabídla, a to téměř ideální: integrovaný zesilovač [Luxman L-550A II](#) jsme tu už měli, velice slušně naposlouchaný při jeho souboji s konkurentem [Accuphase E-550](#), a beryliové [Usher Be-718](#) najdete skoro všude, nejspíš proto, že je to opravdu dobrá reprosoustava. Úvodní sestavu tedy tvořili výše zmíněný integrovaný silič a reprosoustavy, napájené kabely Crystal Cable Standard (XLR interkonekt) a Crystal Cable Piccolo (reproduktory). O zdroj signálu se staral firemní SACD přehrávač Luxman D-05 a energie proudila přes filtrační lištu Supra MD06 skrze vodiče stejné značky, což sice není ideální, ale pořád lepší než standardní šňůry dodávané s přístroji.

Teď k té kalibraci. V SACD přehrávači rotovalo Stravinského Le Sacre du Printemps a já se nespokojeně vrtěl. Svěcení jara je skvělou přehlídkou nástrojů symfonického orchestru, kdy

máte možnost si poslechnout jednotlivé instrumenty jak samostatně, tak ve skupinách, a tak se přímo nabízí tento koncertní majstrštyk použít v recenzentské praxi. Tady však něco nebylo v pořádku. Klarinety a flétny tahaly za uši, zvuk působil dopředně, slitě, v komplexnějších pasážích prostorově dezorientovaně a naprosto chyběly přirozené harmonické obálky nástrojů. Takhle L-550A II ani Usher přece nehrají. Ukázalo se, že hlavním problémem byl stísněný prostor kolem BE-718; stačilo odklidit ostatní reproduktory, které BE-718 usurpovaly, jinak soustavy natočit a posunout o malinko více do místnosti a od sebe a ejhle - zvuk prošel proměnou, přestal škrábat a začal plynout a ve fagotu se konečně dalo rozpoznat dřevěný nástroj. Mohlo se pokračovat.

Jak se (ne)utancit...

Zmínil jsem Stravinského. Hudba k baletu Le Sacre du Printemps zazněla poprvé v květnu 1913 v Paříži a skončila totálním fiaskem, kdy musely být hlasité výrazy nesouhlasu auditoria kroceny blikáním jevištních světel, došlo prý i na potyčky. Takový už bývá osud zásadních hudebních děl, Svěcení jara nevyjímaje. Kdo nezná obsah, tak vězte, že není nikterak radostný: v podstatě jde o pohanský rituál, kdy rada starších donutí mladou dívku, aby se v obřadním kruhu utancovala k smrti jako usmíření bohům jara. Jednotlivé taneční scény oplývají bohatou a pestrobarevnou orchestrací, skrze kterou se jako leitmotif prodírá temný ritualistický dusot velkého bubnu a tympánů. Řekl bych velké ruské drama s francouzským šarmem.

Los Angeles Philharmonic a Esa-Pekka Salonen nahráli pro Deutsche Grammophon jednu z nejlepších interpretací (00289 4776198) s krystalicky čistým zvukem a prvotřídním uměleckým ztvárněním, navíc v nativním DSD formátu pro SACD. Co se stane, když při poslechu tohoto skvostu přejdeme z L-550A II na Luxman M-600A? (Pozn.: XLR Crystal Cable Standard se přesunul mezi předzesilovač C-600f a M-600A, kde pro kontrolu zaskakoval i [Nordost Heimdall](#); u SACD přehrávače zaparkoval natrvalo nesymetrický Crystal Reference. To jen pro úplnost).

Změna na M-600A není dramatická, ale je dostatečná na to, aby nebylo potřeba nikomu vysvětlovat, proč je potřeba za M-600A připlatit oproti L-550A II cirká 70 tisíc. Stačí několik minut poslechu a začnou vám automaticky naskakovat argumenty jako větší nadhled, lépe rozvržený prostor, rychlejší reakce, lepší dynamika a přesnější harmonické struktury.

M-600A je podobný Stravinského v kruhu vířící panně s tou výhodou, že se s ním neutančíte k smrti, ale protančíte se do radostného poslechu. S muzikou zachází podobně, jako to dělal už přehrávač [Luxman D-06](#), to jest velmi delikátně. Pohrává si s každým detailem a než jej pošle do reprosoustav, pěkně jej opečuje a vyleští.

Už úvodní 3-minutová introdukce první části Le Sacre du Printemps dýchá větší uvolněností, než u L-550A II. Jednotlivé nástroje jsou lépe odděleny a více si užívají prostor, nikoli však ve smyslu vzdálenosti, ale ve smyslu samotné existence, svého bytí v koncertním sále. Je patrné přesnější ukotvení všech prvků zvukové scény, celkový obraz je stabilnější a zaostřenější. I když jsou klarinety, flétny a pozouny jasnější a blyštivější, paradoxně znějí kultivovaněji než

z integrovaného bratra, možná i díky spektru teplých barev, kam je celý projev M-600A posunut. V důsledku si pak je možné vychutnat houslové pizzicato kolem 3'00, kdy vnímáte že to jsou prsty, co rozeznívá struny, a že to jsou struny, co rozeznívá nástroj. Pizzicato se opakuje i v následujícím obrazu Les Augures Printaniers, tentokrát v mnohem rychlejším tempu a Luxman opět nemá problém zprostředkovat zvuk strun - zvuk více strun, abych byl konkrétní, neboť zesilovač vykreslí jednu po druhé přesně v pořadí, jak přes ně houslista přejede prstem.

Paličky v Danse de la Terre víří po bláně bubnu, která je jako by méně napjatá, než v případě L-550A II, nicméně si jednotlivé údery zachovávají dynamické odškálování a rozlišení až do velmi nízkých poslechových hlasitostí. Dynamika je v podání M-600A velice sugestivní záležitostí, tohle prostě Luxman umí na výbornou; tiché zvuky jsou tišší, hlasité hlasitější, přitom o nic nepřijdete a skvěle se bavíte.

Jak ušetřit...

M-600A je 'áčko', tedy zesilovač pracující ve třídě A, a to až do výkonu 2x60W do 4 ohmů (poloviční výkon do 8 ohmů) - potom automaticky přechází do AB třídy. Narozdíl od podstatně skromněji vybaveného L-550A II jsem přechod mezi oběma třídami ani při vyšší hlasitosti poslechu nezaznamenal. Zesilovač je pochopitelně možné přemostit a provozovat jako monoblok, přičemž se výkon zdvojnásobí. Režim přemostění (aktivuje se ručně spínačem) Luxman označuje jako BTL (Bridge Tied Load), což je zkratka, která se na popiscích zadního panelu objevuje dost často a na předním panelu má dokonce svůj LED indikátor. V popiscích je Luxman u M-600A velmi názorný, zapojit celou sestavu by měla být hračka i pro méně zkušené posluchače.

Kolébka hlavního síťového vypínače je vzadu, další síťový vypínač je vpředu (Operation) a navíc tu máme mód stand-by. Můžete si vybrat, jak celý přístroj uvést do chodu. Není to nedůležité: ve stand-by přístroj bere ze sítě necelé 4W, pokud jej necháte trvale zapnutý, tak i když nehrajete, nasává 290W. Třída A je třída A. Že pracuje poznáte nejen podle příslušných

světélek indikace, ale také podle žlutě rozsvícených vertikálních pásů vedle loga. Luxman je označuje jako 'VU metry'; vzhledem k tomu, že zde chybí jakákoli kalibrace a neony prostě jen poskakují nahoru a dolů, jde spíše o zbytečný a spíše obtěžující designový prvek, který chytí za oko u prodejce. Předpokládám, že doma indikátory vypnete, což naštěstí jde.

Vstupy má M-600A dva, symetrický a nesymetrický. Přepínat mezi oběma režimy je možné z čelního panelu tlačítkem BALANCE. Pochvalu si zaslouží solidně provedené a robustní reproduktorové terminály (1 pár pro každý kanál), které jsou silně ze všech stran oplastované, což snižuje riziko nechtěného zkratu. Připojit lze cokoli, po odstranění zátek i banánky. Podobně jako u ostatních luxmanních komponentů i zde najdeme senzor polaritý síťového napájení - věcička, která by měla být povinná u veškerého hifi bez ohledu na náboženství a vyznání.

Soudě podle poklepu je celé šasi nadprůměrně zatlumené proti vibracím, Luxman tvrdí, že i šroubové spoje jsou dotahované určitým momentem kvůli rozbíjení rezonančních vazeb. Asi ano, protože podobně jako u SACD D-06 i zde stříbřitá hliníková skříň připomíná spíše neznělý trezor, než audiokomponent. M-600A není ani velký (440x189x420mm) ani těžký (26,5kg), přesto jako velký a těžký hraje.

Jak se nechat opít zvukem...

M-600A má dar rozzářit jakoukoli nahrávku a tak nepřekvapí, že když se posuneme od Svěcení jara k Pinetop Perkinsovi, jednomu z čelních představitelů jižanského blues (Pinetop Perkins / Hubert Sumlin, Legends, Telarc CD-83446), uslyšíme fantasticky čisté a jasné piano, které je reprodukováno se samozřejmostí, o které se integrovaným zesilovačem ani nesnilo. Prostor je exemplární a Luxman bez zaváhání umístí Perkinsovo piano dozadu na vyvýšený stupínek a Sumlina včetně jeho elektrické kytary dopředu a vpravo od něj. Je osvěžující slyšet komponent, který s takovým realismem odráží a respektuje přirozené rozmístění zdrojů zvuků v nahrávce. Narozdíl od Le Sacre du Printemps tu máme jen minimální dozvuk, veškeré dění tak doznívá do hrobového ticha studia. Tranzienty činelů tak mohou říznout jako nůž, i když v jejich ataku i doznívání se opět uplatňuje ta 'značková' luxmanní delikátnost a jemnost.

Někteří umělci (a zesilovače též) prostě pracují kladivem a dlátem, jiní malují barvami a štětcem a M-600A spřádá zvuk jako krajku. Lepší přirovnání mě nenapadá. Oproti pevným rukám sochařů mu chybí průraznější a lépe definovaný spodek (za což ale nemůže, to je daň, kterou platí třída A za bezkonkurenční středy a velejmené výšky), hluboký bas však rozhodně postrádat nebudete, objemově je ho dostatek, i když o sobě dává vědět možná až příliš často, pokud to po paměti srovnám s kolegovým Mark Levinsonem No.432 nebo mým Accuphase A-60. Nepůsobí to však nepatříčně, ale naopak velmi dynamicky, a propůjčuje to M-600A dostatek energie k tomu, aby posluchače chytil a už nepustil. Posluchačsky je totiž Luxman atraktivnější než Levinson s Accuphase dohromady. Poslouchám-li ale kontrabas v She Walks Right In, trochu mi chybí ta jemná definice náběhu při rozeznění struny, kterou na výše zmíněných přístrojích uslyšíme. Hifi je prostě o kompromisech.

Tak to bychom měli - dynamika, jemnost a ušlechtilost, skvělé hlasy, harmonie a rychlost - co nám ještě zbývá? Prostor jsem už zmínil jako přesný a výborně zaostřený v pravolevém i předozadním směru. Zepředu dozadu ale není tolik zahuštěný, jako třeba u Accuphase (A-60), u M-600A jsem měl spíše pocit, že jde o jakési slupky či vrstvy, ve kterých se jednotlivé hudební děje odehrávají, než o spojitě kontinuum.

Kde však M-600A kompromisy nedělá je lidský hlas. Ať jsem poslouchal bluesový vokál staříčkého Perkinse, důraznou recitaci Anne Clark nebo hrdelní chraplák Joe Cockera, vždy jsem měl pocit, že všichni se dostavili do místnosti osobně. Zejména v případě Cockerova netypického hlasu to působí, jako kdyby neexistoval žádný mikrofon, zesilovač ani reproduktory a zpěvák se zastavil na prohlídku krčních mandlí - tak věrohodně to zní.

A jak se drobnokresba na středech snáší s agresivnější muzikou? Poslední album kanadských Sacrifice (Sacrifice, The Ones I Condemn, Cyclone Empire CD CYC 051-2) je muzikantsky hodně vyzrálý metalový počín, dají-li se tak označit ostré rify pálené v ďábelském tempu. CD The Ones I Condemn je v duchu moderní produkce značně komprimované - ne tak přes Luxman! M-600A dokáže rozpumpovat i skomírající dynamiku takového disku a díky nadupanému spodku a jemnému vyhlazení vršku se těžkotonážní rock poslouchá až překvapivě dobře.

Nepřemýšlet a koupit. Oba dva.

Po zkušenostech s L-550A II, kdy předzesilovací stupeň nechával na zvuku znatelný otisk, zatímco koncová část se chovala neutrálněji, mě pochopitelně zajímalo, jestli za výkony M-600A nestojí předzesilovač C-600f. Nestojí. Luxman C-600f se chová velice transparentně a svým ziskem pouze poskytne M-600A klid pro práci.

Když jsem provedl pokus s roztržením obou Luxmanů od sebe, kdy originální předzesilovač nahradila kontrolní jednotka Accuphase C-11, nebylo to ono. S Accuphase kladlo kombo větší důraz na středy, které však připravilo o svou sladkou auru, a i když o fous získala mikrodynamika, celkový dynamický drajv se vytratil a muzika zněla spíše nezáživně a ploše. V okamžiku, kdy se vrátil za volant C-600f, scéna se opět rozzářila, ožila pohybem a pozouny ve Stravinského Jeux des Cites Rivales prořízly vzduch vítěznou fanfárou.

I když originální luxmanní předzesilovač není levný a zaplatíte za něj stejnou sumu peněz jako za zesilovač (tedy zhruba 170 tisíc), má své opodstatnění a myslím, že by bylo značným mrháním času a úsilí se snažit najít lépe spolupracující předek. Trochu mě mrzí, že v kontextu časového omezení nebylo možno vyzkoušet, co udělá se zvukem přímé napájení koncového stupně z digitálního zdroje, tj. bez předzesilovače. Bohužel však žádný adekvátní přehrávač s variabilním výstupem k dispozici nebyl.

Když už jsme u toho prohazování, tak z kabelů, které byly k dispozici, si Luxman nejlépe rozuměl s Crystal Cable; nevím, jak je možné, že tyto tenké dráty hrají tak dobře a doufám, že budu mít možnost si na ně v budoucnu víc posvítit, ale synergie těch dvou byla obdivuhodná.

Luxman M-600A (předzesilovač C-600f nevyjímaje) je značně povedený přístroj. Je to zesilovač s rafinovaným zvukem nejvyšší kategorie, který dostal do vínku i dostatek dravosti. Je to i ideální kandidát na ukončení odvěkého sporu mezi zneprátenými tábory lamp a tranzistorů - z obou koncepcí si bere to nejlepší a otázku zvukové věrnosti odsunuje do pozadí. Tady jde přece o radost z poslechu hudby, přátelé!